

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι φιλοσοφικές συζητήσεις του Σωκράτη ήταν δημόσιοι προφορικοί διάλογοι, με τους οποίους αμφισβητούσε την παραδεδομένη επιφανειακή γνώση, προκαλώντας την αντίδραση του κοινού, αλλά και της εξουσίας. Οι εκφράσεις του ήταν σύντομα πνευματώδη σχόλια για την αρχαία αθηναϊκή κοινωνία, διασώθηκαν εγγράφως μέσω των μαθητών του, επηρέασαν δραστικά τη νεότερη φιλοσοφία, και, σήμερα, μοιάζουν με αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα, που συνθέτουν το πορτρέτο ενός εμπνευσμένου δασκάλου-καθοδηγητή.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα σκέλη της αναλογίας είναι από τη μία πλευρά (ως «δεδομένο») η αρχαία Αγορά ως τόπος ανταλλαγής εμπορευμάτων αλλά και ιδεών, και από την άλλη (ως «αποδεικτέο») τα σύγχρονα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης ως πεδίο δημοσίων σχέσεων και διαφημιστικής προβολής. Το κοινό στοιχείο που τα συνδέει είναι ότι και τα δύο αποτελούν χώρο διευρυμένης επικοινωνίας, που προσφέρει ποικίλα ερεθίσματα στους συναλλασσομένους / διαλεγόμενους.

Η θέση που επιδιώκει να προβάλει η αρθρογράφος είναι ότι το πεδίο επικοινωνίας και ανταλλαγής ιδεών στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης προσομοιάζει στον χώρο ανοικτής επικοινωνίας ιδεών, που αποτελούσε η αρχαία Αγορά, και επομένως ο διάλογος, ως επικοινωνιακή πρακτική, έχει απλώς «μετακομίσει» στον κυβερνοχώρο. Η αναλογία που μεταχειρίζεται η αρθρογράφος υπηρετεί αποτελεσματικά τη σύγκριση-παρομοίωση που επιχειρείται ανάμεσα στους δύο χώρους, γιατί έχει αμεσότητα, παραστατικότητα και ευστοχία ως προς το περιεχόμενο και το συμβολικό της μήνυμα.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. Στον τίτλο του άρθρου του Νέιθαν Ντιφόρ, που φιλοξενείται στο BBC, περιλαμβάνεται η ελληνοποιημένη λέξη (θα) τουίταρε (από το αγγλικό tweet = σφυρίζω, κελαηδώ) που σημαίνει «θα πραγματοποιούσε κάποια ανάρτηση» και η αγγλική λέξη social media (= Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης). Οι λέξεις αυτές συναντώνται συχνότατα στο σύγχρονο λεξιλόγιο (και στον προφορικό και στο γραπτό λόγο)

και επομένως αναδίδουν μια αίσθηση μοντερνισμού, ενώ ταυτόχρονα είναι οικείες σε πολλούς ανθρώπους, πράγμα που σημαίνει ότι ελκύουν ευκολότερα κάθε δυνητικό αναγνώστη του άρθρου του Ντιφόρ.

β. Οι ερωτήσεις αυτές, ρητορικές και άρα αναπάντητες, διατυπώνονται καταιγιστικά η μία μετά την άλλη. Οι ερωτήσεις αναδεικνύουν στο σύνολό τους τις απορίες, αλλά και την αβεβαιότητα / αγωνία που καταλαμβάνουν δικαιολογημένα κάθε χρήστη των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης από τη στιγμή που η επικοινωνία στο Διαδίκτυο είναι μη φυσική, απρόσωπη, κρύβει παγίδες και άφθονη επισφάλεια ως προς την εξέλιξή της. Σε κάθε περίπτωση, άλλωστε, οι ερωτήσεις αυτές αποτελούν και ευρηματικό δείκτη συνοχής (με αντιθετικό τρόπο) ανάμεσα στην τρίτη παράγραφο του κειμένου και την πέμπτη (προεξαγγελτικά), στην οποία διευκρινίζεται η προσφορά της αρχαίας Αγοράς στον πνευματικό πολιτισμό της ανθρωπότητας.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Αρχικά, το ποιητικό υποκείμενο διατυπώνει μια απορία: ποιος τύπος πάθους (παθήματος, παρόρμησης, αδυναμίας) απειλεί τον αναγνώστη – και βέβαια και τον ίδιο, ως ποιητή, προσωπικά. Η απάντηση συνεπάγεται («Κι έπειτα») και τον βαθμό ελευθερίας κάθε ανθρώπου («για ποια λευτεριά του αδέσμευτου μιλάς»): η υποταγή στο πάθος στερεί την ελευθερία – η αποδέσμευση χαρίζει ηθική ανεξαρτησία. Για εμένα προσωπικά η άνευ όρων παράδοση σε κάθε πρόσκληση που υπόσχεται χαρά («ν' αφήνομαι ρευστός σε κάθε ερεθισμό του χώρου μου»), δεν δηλώνει σύνεση: οι παρορμήσεις μάς παγιδεύουν, υπονομεύουν την ελευθερία μας. Αν πάλι «απαντώ σα στρείδι», αυτό σημαίνει ότι μιμούμαι άκριτα, αδυνατώ να έχω αυτόνομη βούληση και συνείδηση άρα και διακριτή προσωπικότητα. Προτιμώ λοιπόν «να παλεύω με τα πάθη μου», τις αδυναμίες μου, είτε γιατί τα αναγνωρίζω και θέλω να τα αποβάλω είτε γιατί μες στη μικρότητά μου δυσκολεύομαι να αντισταθώ. Αν πάντως βρω το θάρρος να παραδεχτώ το μέγεθος της υποταγής στα πάθη μου – θα συμφωνήσω με το ποιητικό υποκείμενο – από ενσυναίσθηση θα επιτύχω να σκέφτομαι ελεύθερα μα πάνω απ' όλα αυθεντικά.